

lighed. I disse fortælles livligt og meget oplysende om garnisonslivet ned til 1965; forfatterne er både befalingsmænd og menige. Samlet er dette blevet et godt bidrag til soldatens historie i Danmark; kun i mindre grad præges teksterne af, at dette militære liv specielt har udfoldet sig i Viborg. Bogen er udmærket illustreret.

Vagn Dybdahl.

Georg Galster: *Mønt. (Dansk historisk Fællesforening, 1965). 75 s.*

En populær, gennemillustreret oversigt over mønthistorien fra de ældste tider til vore dage med mindre afsnit om papirpenge og medaljer. Der er lagt særlig vægt på den nordiske og da navnlig den danske mønthistorie. Bogen vil give den historiestuderende et passende overblik og vil også være et nyttigt hjælpemiddel for historieundervisningen. Trods det beskædede omfang har forfatteren formået at give en ret fyldig dækning af emnet og alligevel gøre bogen særdeles læselig. Man kunne have ønsket bogen lidt større, således at forfatteren havde fået plads til dels at sige noget om numismatikens metode, dels ved eksempler at dokumentere denne disciplins betydning for den historiske videnskab.

Vagn Dybdahl.

Pool Eller: *Historisk ikonografi. (Dansk historisk Fællesforening, 1964). 76 s.*

En ganske kort vejledning, der vil have interesse for historikere som en introduktion, der stiller en række af ikonografiens problemer op. For nogle af problemernes vedkommende må det videre arbejde ske efter et nøjere studium af den litteratur, der henvises til. Bogen redegør for, hvordan en billedbeskrivelse skal gennemføres; videre behandles problemer som por-

trætlighed, billedernes kildeværdi, historieforskningens anvendelse af dem og historiemetodens stilling til dem. Endelig bringes et afsnit om billeder i historieundervisningen og om trykte portrætfortegnelser. Bogen ville uden tvivl have vundet ved, at teksten i højere grad havde bragt eksempler på gode og mindre gode billedbeskrivelser, på tolkninger og på billeder, der rummer mere almindelige faldgruber for den utrænede iagt-tager.

Vagn Dybdahl.

Bibliography of Old Norse-Icelandic Studies, 1964. (Munksgaard, 1965).

Studiet af den middelalderlige norsk-islandske litteratur, historie og kultur har i de senere år udviklet sig fra at være et i væsentlig grad nordisk til at blive et internationalt anliggende. Her som på andre specialfelter slår de store bibliografier ikke længere til, når det gælder om at holde forskningen løbende orienteret. Det er derfor en fornøjelse at se anden årgang af *Bibliography of Old Norse-Icelandic Studies*, redigeret af de to flittige redaktører ved Den arnamagnæanske kommissions ordbog, Hans Bekker-Nielsen og Thorkil Damsgaard Olsen i samarbejde med bibliotekar Mogens Haugsted og overbiblioteksassistent Inger Malmtorp, Det kongelige bibliotek. I alfabetisk opstilling registreres her ikke mindre end 430 udgaver, bøger, afhandlinger og anmeldelser publiceret i 1964, det er hundrede flere end i 1963. Ud over de lande i Vesteuropa, som tidligere har været bidragende på dette forskningsområde, ses nu f.eks. også Japan, Ungarn, Italien, Polen og – i stort omfang – USA og Sovjetunionen. Man må så håbe, at vore videnskabelige biblioteker har mulighed for at skaffe sig de tidsskrifter (det er tæt op mod hundrede), hvor afhandlingerne publiceres. Bibliografien har et emneregister, som forekommer brug-

bart, og er tillige i sig selv et publikationssted for forskning, idet Ole Widning har bidraget med en på engelsk skrevet redegørelse for Carl Christian Rafns levned og indsats for studiet af vestnordisk.

Niels Åge Nielsen.

Viborg landstings dombøger 1616. Sagsreferater og domskonklusioner. Udgivet af Landsarkivet for Nørrejylland ved Poul Rasmussen. 1965. 390 s. (stencileret).

Dette bind referater af de domme, som Viborg landsting afsagde i løbet af året 1616, er det første bind i en duplikeret udgave af landstingsdomme, som det nørrejske landsarkiv har planlagt. Initiativet er nuværende rigsarkivar Johan Hvidtfeldts, og udgiverarbejdet er med vanlig omhu udført af arkivar Poul Rasmussen.

Fra tiden før 1616 er kun bevaret spredte dombøger, og dem agter arkivet at udgive in extenso. Fra og med 1616 er overleveringen imidlertid mere omfattende – for tiåret 1616–25 findes således hele 24 dombøger – og man må derfor fra dette tidspunkt nøjes med en udgave, der refererer sagerne og gengiver domskonklusionerne. 1616 er iøvrigt det første år med en fuldstændig overlevering af alle de tre rækker, hvori dombøgerne i tiden 1600–1664 var inddelt. Så også af den grund er 1616 et godt udgangspunkt for den nye udgave.

De tre rækker omfatter under A dommene i sager fra Vendsyssel, Thy, Mors og Salling samt fra Fjends og Nørlyng herreder, B. har dommene vedrørende resten af Viborg stift samt hele Århus stift, og C indeholder domme i sager fra Ribe stift. Udgaven gengiver nu sagerne på den måde, at der først meddeles oplysninger om de enkelte sagers parter og genstande samt det nødvendige til forståelse af dommene og deres motiveringer. Dernæst anføres selve domskonklusio-

nerne ordret med udeladelse af de faste formularer, og endelig noteres de kulturhistorisk og økonomisk interessante oplysninger, dommene indeholder.

Det er klart, at en udgave som denne i høj grad vil lette benytterne arbejdet med de omfattende dombøger. I mange tilfælde vil det ikke mere være nødvendigt at gå til originalerne, og under alle omstændigheder vil det blive nemmere at skaffe sig overblik over dombøgernes indhold. Disponeringen af referaterne er god, og fortræffelige registre gør udgaven særdeles let at arbejde med.

Landsarkivet i Viborg følger med denne udgave endnu et led til den kæde af gode hjælpemidler, det i disse år forsyner sine benyttede med. Og arkivar Poul Rasmussen har megen ære af sit arbejde.

H. P. Clausen.

Lægdsruller ca. 1830–ca. 1930, afleveret af 1. og 2. udskrivningskreds. Med indledning af arkivar Knud Rasmussen. Foreløbige arkivregistraturer udgivet af Landsarkivet for Sjælland. 1965. 96 s. (stencileret).

Lægdsrullerne er, set fra en historikers synspunkt, en særdeles nyttig og interessant kilde, fordi man her har akkumuleret oplysninger om den mandlige befolkning over en ganske lang periode. Det var ikke en let opgave efter 1788, da udskrivningsvæsenet reorganiseredes i forbindelse med stavnsbåndets løsning, at registrere omkring 1/4 mill. mennesker og sikre sig kontrollen med deres færden. Men systemet etableredes, og grunden blev lagt til et omfattende historisk kildemateriale af betydning både for personalhistorikere og demografer.

Det sjællandske landsarkiv har udgivet en stencileret oversigt over lægdsrullerne fra det sjællandske område fra o. 1830–1930, og i forbindelse